

Pentecze

43. 517

u. 24

Országos Színház-történelmi
 Könyvtára
 Múzeum és Intézet

SZÍNHÁZ és TÁRSASÁG

Főszerkesztő: Tóth Sándor.

TARNAI TERI

(Szabadkai társulata)

James Székely
1921.

Helyben, vidéken és pályaudvarokon 3 lejt. — Németausztriában
 12 osztrák korona. — Csehszlovákiában 2 sokol.

<p>Előfizetési árak: Egész évre 140 Lei Félévre . . . 70 Lei Negyedévre 35 Lei Egyes szám 3 Lei</p>	<p>SZÍNHÁZ és TÁRSASÁG. ILLUSZTRÁLT SZÍNHÁZI, VARIETE ÉS MOZI HETILAP</p>	<p>TELEFONSZÁMOK: Főszerkesztő: 308. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 297.</p>
<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár Str. IULIU MANIU, SZENTEGYHÁZ- UTCA 6.</p>	<p>• • IVÁNYI JENŐ ÉS TÁRSA „ORIENT“ INTERNA- CIONÁLIS SZÍNHÁZI, ARTISTA ÉS IRODALMI ÜGYNÖKSÉG HIVATALOS KÖZLEMÉNYEIVEL MEGJELNIK MINDEN SZOMBATON</p>	<p>IVÁNYI ÜGYNÖKSÉG: Hangverseny iroda, szerződötési osztály 297. Irodalmi ügy- nökség 308.</p>
<p>Felelős szerkesztő: TÓTH SÁNDOR. • Szerkesztő: S. NAGY LÁSZLÓ.</p>		

Isac Emil színészeti felügyelő — az erdélyi színészet jövőjéről.

Beszélgetés Isac Emillel. — A Magyar Színpartoló Egyesület feladata.

Nem a hivatalszoba precíz és kimért komolyságában hangzottak el ezek a szavak, hanem a békés, produktív munkára törekvő kulturumkás meleg, barátságos otthonában.

Könyvek, képek, szönyegek és temérdek ujság voltak a tanui beszélgetésünknek. Jókai, Petőfi, Ady; Cosbuc, Eminescu és Goga; akik békésen férnek meg Goethével, Heinével, Shakespearevel és a költő-felügyelő francia szeretettjével: Baudelairevel. A meleg tónusu képek között nem az ideális lelkű poétával beszélgettem, mert Babits, Verlain s Maeterlinck könyvtábláin át éreztem, hogy amit mond, az nem a lelkesedő tenni ákarás, hanem a tudatos célbatörekvés, amelyhez meg vannak a keresztülvitel tényleges eszközei. Ez a tényleges cselekvésre való adottság komoly súlyt kölcsönzött a szavaknak s folyton erősebben vert bennem, hogy amit most beszélünk, az az egész erdélyi magyar színi kultúra létét, sorsát érinti, de a magyar igék imás zengésén túl az egész erdélyi kulturális fejlődés jövőjét és a békés em-

beri célokért való közösséget, együttműködési lehetőséget és szükségességet.

Fontos, életünkre nehezedő dolgokról beszélünk, a magyar színészet erdélyi jövőjéről, a kulturáért harcoló művészek társadalmi és anyagi jólétéről, a kultúra erjesztő és élesztő lényegéről, a szóról, a magyar ígéről, a német szavakról, a román megértésről.

És most átadom beszélgetésünket, híven, úgy ahogy lefolyt közöttünk és hasznosítsuk magunkévá úgy, ahogy szépen nekilendült erdélyi nivónk további lehetőségeinél-szükségünk van rá.

Az erdélyi társulatok átszervezése.

— Egyes pesti lapokban — kezdette Isac felügyelő — éles kritikák hangzottak el a mi színházi terveink ellen. Egy volt magyar miniszter pedig a „Neue Freue Presse“-ben megkockáztatta azt az állítást, hogy Romániában a magyar színészet sorsa türheteilen. Nem vállalom a védelmet, mert izléstelennek tartom, hogy folyton ilyenkép támogassuk

Országos Színháztörténeti

Múzeum és Intézet

Könyvtára 20.000/43.517

a magunk munkáját, de ezek a támadások elkedvetlenítenek. Erre a cikkekre válaszoltam a „Neue Freue Presse“-ben, de elküldtem művészi programmunkat több svájci lapnak is. Kijelentem ezen nyilatkozatokban, hogy nálunk a művészet terén principum volt: *az abszolút művészeti szabadság*. Ennek legekleltársabb példája az, hogy minden régi koncessziót megadtunk. Itt ki kell jelentenem, hogy a kormány épp művészeti szempontokból most Goga óhajára a koncessziók sürítésére gondol, ami abban fog állani, hogy *megváltoztatják a mai társulati rendszereket*.

— Ez nem a színésztársadalom rovására történik, de nem látjuk szükségesnek 5—6 tagu társulatok megtartását. Modern színházat csak megfelelő anyagi és erkölcsi erővel lehet fenntartani és vezetni. Inspiciáló körutamon láttam például egy Szulamith előadást, amelyben a vadmacskát egy fekete papírmásé alakította s a macskát a színpalak mögött egy leányzó mozgatta. Láttam előadást, ahol a tisztí uniformis a tenetési huszárok diszruhája volt, a kard pedig akkora volt, mint a színész maga. Az ilyen előadásoknak természetesen kevés közük van az igazi művészethez.

A színházak kötelessége.

— A kultura haszna lesz, ha kevesebb társulat ugyan, de több művészi teljesítményt produkál. A kultura pedig a közösség javát kell, hogy szolgálja. A színpad nemcsak erkölcsi faktor, de a

tömegek lelkét és idegeit megnyugtató intézmény. De a tömegekkel szemben ezt a célt csak akkor érik el, ha a színházak és azok egyesei minden politikát mellőznek, úgy az egyes nemzetek, mint az emberiség érdekében. Ha a magyar színház elfogja adni a román írók darabjait, a magyarság megtalálja ezért a románság külön tiszteletét. Román színészek, énekesek már léptek fel a magyar színpadokon. És az elismerés egyhangú volt. *Ez a színházak kötelessége.*

— Az erdélyi színházaknak európai nivón kell állaniok s élükön ne régi frazeológiájú, kuruckodó, krajcáros emberek legyenek, hanem européerek, akik szint és nivót adnak a színpadoknak. Nem akarok most kritikát gyakorolni a felügyeletem alatt álló színházak felett, a kritika az lesz, ahogy a kongresszus után el fogunk bánni a színházakkal. Az igazi művészetet senkisé akadályozhatja meg, de művészet égíse alatt nem szabad politikát csinálni. Ez nemcsak a magyar színpadokra vonatkozik, de a románra is, amelyek napról-napra dícséretreméltóbban bizonyítják, hogy a nemzetek kulturáját becsülni kötelesség. Csak a kislelktiek gondolhatnak arra, hogy a kulturában előnyt, vagy hátrányt lehet szereeni.

Sovinizmus és külömb-ség tevés nélkül.

A románság vezetői képtelenek lennének átvenni a régi román-magyar politika rekvizitumát, a sovinizmus öldöklő parancsát.

Ezt bizonyítja Goga miniszter, aki figyelemmel és türelemmel van minden magyar kulturális mozgalommal szemben. Tudom róla, amit magamról is mondok, hogy ez nem a magyarság iránti szimpátia egyszerű megnyilatkozása, hanem az egyetemes emberi érdek. Szimpátia egy nemzet iránt, ez így pusztán nem létezik, csak az egyetemes emberi fejlődés s az egyetemes célok alá kell vonni minden művészi mozgalmat. Ezért nyitottuk meg a teret a zsidó művészet előtt is és a zsidósziintársulat előadásai is ép oly sikeresek voltak, mint a többi szintársulatoké. Nem tudok róla, hogy a németek panaszkodnának; sőt fokozottan játszanak.

— De amint mondtam, a fejlődés szempontjából szükséges a revízió. A fejlődés tendenciája itt is igazolódik. A szászok például nincsenek megelégedve eddigi működésük eredményével s Nagyszébenben egy Theater-Vereint alakítottak, amely céljául tűzte ki az irodalom fejlődésével arányban tartani a színpad fejlesztését is.

— Most jön a legfontosabb, a román színházi kérdés. Kijelenteni tartozom, hogy a románság kulturális védelmében nem ismerek kivételt. A magyar uralom alatt is megkockáztattam a románság kulturális védelmét s jól tudhatják, hogy én voltam az, aki pár évvel ezelőtt nyílt levélben fordultam a kormányhoz s követeltem, hogy az Elnémult harangokat tiltsa be. A magyar kultúra munkásai sajnos nem igen voltak az én álláspontomon.

Az idők akkor olyanok voltak. De most más állásponton kell lennünk. A románság erkölcsi kvalitásait eddig még nem tudtuk bebizonyítani. Nekünk, a mi kulturánkat be kell kapcsolnunk az egyetemesség kulturájába és minden erővel ki akarjuk harcolni az azt megillető helyet. Ezért kellett a román operának Kolozsvárt maradnia és európai nivón tartani az előadásait. Ezért kell a román színházat Erdélyben fejleszteni és erősíteni, de a principium az, hogy nem mások holttestén keresztül, nem más nép kulturájának az elnyomásával, hanem a művészeti konkurrencia nemes fegyverével.

A jövő feladatai.

— A mi elvünk tehát a nivó emelése, szaporítani a színházi épületeket, mert minél több színház, annál több nyugalom. A szellemi nivó mellett pedig a művészek existenciális nivóját is biztosítani kell. *A művész soha sem lehet deklasszált.*

— És azután a művészi edukáció. Mert a tehetség tanulás nélkül nem elég. A román nemzeti színház ép ezért egy magas nivón álló iskolára gondol, amely erőteljes színész generációt neveljen. Ez a művészi edukáció vonatkozik az összes művészeti fajokra. A korografiára épügy, mint a kabaréra és kinematografiára, amelyek már szintén a decens művészet fajai. Mert a kabarében is lehet művészetet csinálni és vége kell, hogy legyen már a régi tingli-tangli világnak. S ha egyszerre minden város-

ban nem is lehet ezt keresztül vinni, de mégis csak bele kell érezni az egész tömegbe a komoly és igaz irodalmat. Ezért kell a kinematografiát is megtisztítani a Nick Winterektől, mert a technika mai fejlődésével ennél sokkal több szolgálatot tehetünk az emberiség ügyének.

A magyar sajtó hivatása.

— Ezuttal még megteszem azt a végszómát is, hogy a magyar sajtó fejezze be jóindulatu támogatását minden alacsonyrendű művésziatlenséggel szemben csak azért, mert az megfelel szentimentalizmusának. Sőt éppen a magyar sajtónak tiltakoznia kell azok ellen a dilettantizmusok ellen, amikhez én tiltó kézzel sohasem akartam nyulni. A sajtónak kritikát kell adni s akkor elválasztja az aranyat a tisztátlan fémtől.

— Remélhetőleg mindezeknek az elmondottaknak a részletes megbeszéléseért a kongresszuson találkozni fogunk s bizva erőnkben, bizva leghatalmasabb segítő társunkban, a XX. század progresszív ideáiban, meg fogjuk tisztítani tudni a művészi életet a parazitatorikus szövevényektől. A bányászok konvencionális jel-szavával gondolok erre: „Szerencse fel.“

Még sokat, sokat beszélgettem Isac feltűgyelővel, talán az egész lapot tele írhatnám az erdélyi művészi élet fejlesztését célzó programjáról és terveiről, részletesen informált újólág a művészeti kongresszus ügyeiről, a bécsi nemzetközi színházi kongresszusról, amikkel más helyt és

kesőbbben is fogunk foglalkozni s az Erdélyi Magyar Színpártoló Egyesületről.

Az Erdélyi Magyar Színpártoló Egyesület

ügyéről, mint igen fontos és minket közelebről érintő kérdéstről, Isac a következőket mondotta:

— A mi elveink szerint minden színházi bizottságot engedélyezünk. Mindenesetre megvárjuk és meglátjuk, hogy mit tesz ez az egyesülés? Az Erdélyi és Bánáti Magyar Színesz Egyesületet is támogatjuk mindenkor, meghallgatjuk előterjesztéseit, már professzionista voltaért is. Hogy mit tesz az Erdélyi Magyar Színpártoló Egyesület, azt még nem tudjuk, hozzánk még nem adott semmilyen memorandumot. Ha távol minden politikától, szigoruan művészeti céljai vannak, eredményeket érhet el, különösen megfelelő szellemi vezetés mellett. Szerintem az lenne a leghelyesebb, ha kezébe venné a színeszetnek a társadalmi élettel való közelebbi kontaktusának a megtalálását. De mondom, meritálisan még nem szólhatok hozzá, de tanulmányozni fogom ezt a kérdést is, ha valamely lépést megtesznek vezetői.

*

Eddig tartott Isackal való beszélgetésem. Nem akarom alátámasztani felette megszívlelendő észrevételeit, nem akarok polemizálni és véleményt mondani megállapításairól, nem akarok többet, mint hangsúlyozottan figyelmébe ajánlani meggondolt

és sok jóindulatuságról tanuskodó mondatait az illetékes magyar köröknek és rámutatni arra, hogy milyen nagyszerűen látta meg és ismeri az egész erdélyi színházi életet és mennyire becsületes jószándékkal főrekszik arra, hogy a színművészet ezen a rengetegekkel, derék emberekkel, szépségekkel gazdagon áldott földdarabon a legszeretettebb és legpretenziósabb legyen. És ha mi is azt akarjuk és azért erőnköt az értelmes és helyes irányba tereljük és nem vakinak el csörgősipkák és feldobott fényes tallérok, akkor Erdély becsült földje lesz az igazi, tiszta, emberi kulturának. (N. L.)

Emlékezés. Kávéházi asztal, színésztársaság. — Gyermekkori emlékek elemelésénél tartanak. — Egyik művész viszi a szót.

— Egy kis faluban jár-tam iskolába. Falun — tudvalevő — csak keresztnévükön szólítják egymást az emberek s azért, mikor egyszer a tanító megkérdezett, hogy hol vettem a szépírási irkát, azt feleltem:

— „Hát a Mózesnél.“

Mire a szigorú tanító összeráncolt homlokkal kioktatott, hogy nem szabad ám így mondani: a Mózesnél, hanem: a Mandelbaumnál!

A következő óra vallásóra volt, melyben a tanító megkérdezett:

— Mond kisfiam kinek adta át Isten a tizparancsolatot?

Én, okúva a kapott utasításon — bátran válaszoltam, hogy:

— Mandelbaumnak, tanító bácsi.

Árgyil és Tündér Ilona

Szigligeti eredeti, kiadatlan szindarabja

XVI.

MEDÉNA:

Nos uraim?

AKLÉTUR:

Most hiszem, mert látom.

MEDÉNA:

Éjfélig megérnek arany almái, de hogy ki szedi le, vagy hová lesznek, azt még senki sem tudja megmondani.

AKLÉTUR:

S nem állítottatok öröket?

MEDÉNA:

Megtörtént, de alig álltak föl, lassu zuhogást hallottak s bármint erőlködtek, mély álom lepte meg. Tegnapelőtt legidősb fiad állt őrt, tegnap a középső, de hasonlóan jártak.

ARGYIL:

S ma én fogok őrt állani s én megőrzöm a fa arany termését.

11. JELENET.

Táltos. Előbbie.

TÁLTOS (Előlép):

Ne tedd azt fiam, a fa neked nagy but terem!

MIND, (tisztelettel helytádnak):

A jós!

TÁLTOS (zene alatt):

Hallgassatok rám, óh fejedelmek! É fa a földet az éjjel köti össze; gyökerei a földhöz bilincselik, míg ágai az égbe terjednek. Aki ülteté, az hordja fel az

égbe arany gyümölcsseit. Az égi tisztia szerelem fája ez, s az csak egynek virágozik, azt ébren tartja, másoknak álmom. Öröm és bu ennek a termése; aki bút nem akar, ne vágják ennek örömei után. Oh fejdelem, őrizd tőle legkisebb fiadat; ő hűségesen megőrizheti, de bujdosó leend. Vágasd ki tőből, ha kedves házad nyugodalma, tűzre vele, e fa nem a földnek való! (El).

Két szomorú hír

*A napokban
két szomorú
hír volt a lapokban.*

*Egyik szerint az imádott
Caruso már holt
s nem fog többet
énekelni
és több könnyet
kierjesztni
bánatos szemükből.*

*Ebben a legnagyobb tragédia,
hogy ezt a hírt még senki sem cáfolja.*

*

*A másik hír szerint Anyos,
a nótaköltő tünt el
s nem fog játszani többet
sem a szivünkkel,
sem a hegedűvel.*

*Ebben a hírben a tragédia,
hogy ez a hír már meg van cáfolva
és hogy akinek halálhírére keltik,
még sokáig él s — már nem keresik.*

Gyerünk jó villásreggelire

frissen csapolt CELL sörre

NEMES MAXIM-hoz CLUJ, Operánál
Hunyadi-tér 7. sz.

Léda levelei

III.

Még egy drezdai levél:

Kedves Szüts. Magam sem látok ilyeneket s a városba csak a legritkább esetekben megyek be. A többi lapokat is Dodo által kapom. Mit csinál, hogy van? Milyen Nagyvárad? Maga már örökké ott fog maradni? Irjon egy pár traccsot onnan. Ugye most meg van velem elégedve? Tehát jó éjt, most nem szabad tovább írnom. Sokszor üdvözli
Adél.

Szombat.

Kedves jó Szüts, ugye rossz és figyelmetlen vagyok, hogy sok kedves sorait válasz nélkül hagyom és csak néha, néha felelgetek reájok valamit. Nem is tudom, miért nem teszem gyakrabban, talán magamnak is jót tennék vele. Időm is van, társaságbelileg absolute nem vagyok elfoglalva, furcsán, nagyon furcsán élek, azt hiszem némelykor nem is élek, nem is vagyok. Különös álomszerű lethargiában élelem le napjaimat. Tudom ezt nem szabadna, de nem bírom felrázni magamat s talán így még a legjobb. Mintha már semmi nem fájna. Örömeim szintén nincsenek. Valami, ami majdnem vad örömet nyújt nekem, az a lovaglás. Ugyanis a nyáron ott Lehmannál, hol minden tanulás nélkül lóra ültem és mindennap 3—4 óra hosszat örült vágatásokat vittem véghez, úgy találta, hogy a Wildes Pariserin nagyszerű lovas, amin én jó,

nevettem, mert tudtam, hogy semmit nem tudok és csak vad mersz az egész. Itt hát úgy gondoltam, jó lesz megpróbálkozni egy pár Mange-órával és legnagyobb öröömre kísült, vagyis itt azt mondják, hogy én majdnem perfekt vagyok. Ezt ugyan nem hiszem, de mindenesetre biztosan és jól ülök és hogy örömmel lovagolok. Mennék ki mindennap a Bois-ba, de Dodo kíséret nélkül nem enged és a kísérettel, ez oly örült drága, hogy igazán nem lehet megfizetni. Ismerősöm pedig nincs, ki velem jöhetne. De azért majd kieszelek valamit, esetleg megyek majd egyedül is. Az lenne most egyetlen vágyam, örööm. Újévi üdvözlését köszönöm, én is a legjobb kívánságokkal viszonozom ezt magának. Vajjon mi rosszat hoz az ujesztendő. Jót nem is várok. Ma ismét elküldtem lapjait. Tehát mégis csak elolvasgatja őket? Oly szörnyű keveset olvasok most. A Nyugatokat még mindig elolvasom. Bubi küldi, miután úgy látszik az én példányom le lett tiltva. Maga olvassa-e ezeket? Mit szól a versekhez, írja meg őszintén. A könyvet, melyet egyik levelében jelzett, majd meghozatom. Mi mindjárt most egy pár napra utazunk Bruxelles-ba. Dodonak ott dolga van és én is vele megyek. Rég nem voltam ott. Utoljára, még leánykoromban édesanyámmal, tudja, mikor az a socialista zászlóhímző feleségül óhajtott volna venni. De rég volt ez. Dodora édes Szüts ne haragudjék, hogy még mindig nem csinálta meg

magának azt a kért dolgot, de hát ő ilyen, mindent megígér, de annyi dolga, baja, gondja van, hogy nem jut semmihez. Ha erre emlékeztetem, fejét vakargatja és igéri, hogy majd utánaéz, aztán elmarad. Én nem is bízom benne, hogy ezt megcsinálja. Különbösen is most ideges, beteges és alig merek hozzászólni. Nem bírja a mi világunk. Kedves Szüts, csak az ember valahogy beletörődik. Irjon mielőbb, gyakran és sokat, mégha én nem is felelek minden levelére. Majd egyszer csak meglepem ott magát, meglátja, de nem fog reámismerni, először is nagyon megöregedtem s aztán meg most már nem vagyok kövér hölgy, mint azelőtt. Képzeld, de el ne mondja senkinek, hogy 20 kilót fogytam és meglehetősen rövid idő alatt. Most tehát Isten vele, mennünk kell, levelét vá-

TELEFONSZÁMAINK:

FŐSZERKESZTŐ . 308.
SZERKESZTŐSÉG . 297.
KIADÓHIVATAL . 297.

ORIENT-ÜGYNÖKSÉG

SZERZŐDTETÉSI OSZTÁLY 297.
HANGVERSENYIRODA . . 297.
IRODALMI ÜGYNÖKSÉG . 308.

HIVATALOS ÓRÁK 9—1
ÓRÁIG, DÉLUTÁN 3—6.
INTERURBAN BESZÉL-
GETÉSEKRE MINDKÉT
SZÁM FELHIVANDÓ!!

rom, ha olyan, hogy ide nem lehetne, hát oda az ismert címre. Sok szives üdvözlettel

Adél.

Aztán megjavul, beletörődik s hazamegy Párisba. Onnan, mikor meghallja, hogy halálos betegen fekszem az István-kórházban, Budapestre jön. Fekszem az udvaron egy ágyon s megjelenik Adél asszony a hugával, Bubi-val. Adél kezében magas kárcsu virágcsokor.

— Magát keressük, csak hogy él, szól jószággal s kezembe teszi a virágot. Ránézek s látom az arcát, nagy, gyönyörű szemét, fejedelmi alakját, mögötte a kórház égbenyuló falát, az eget, de minden olyan, mintha füstös üvegen át nézném a világot. Szemidegeim megbénultak, csak formákat, alakokat, testeket s vonalakat látok, minden sötétszürke, csak az ég világosszürke. Beszélgettünk, én hősiezen tartom magamat.

— Volt itt Ady? kérdezi Adél.

— Nem volt. Mikor beteg lettem, Hatvány Lajossal kocsi-ra ült s lekocsizott a lakásomra, de én már eljöttem a kórházba. Sürgőnyt küldött: Én is nagybeteg vagyok, sajnálom, hogy nem látogathatlak meg. Üdvözl Ady. Én egy levelet küldtem neki s ezzel vége.

Tervek, szándékok, utazások kerültek szóba, Párisba meghivnak. Még egy látogatást ígérnek, de másnap a következő levelet kapom:

Budapest, csütörtök.

Kedves jó Szüts!

Most mindjárt utazunk s végtelen sajnálom, hogy nem láthattam még egyszer. Dodó mindennap ki akart menni magához, de egy perc szabad ideje nem volt s így még engem is visszatartott a kimenéstől, pedig én mehettem volna. Egy hét óta úgy élünk, mint a bolondok, folytonos hitzben s én nagyon fáradtan, kimerülten, sőt sok szomorúsággal megyek e hosszú utra. Irjon és tudasson magáról. Sok baráti szeretettel üdvözl:

Diósyné.

Aztán sokáig nem látott. Végre Pestre jött Bubihoz, Diósi Bertához, akinek kalapszalonja volt a Koronaherceg-utcában. Ott ültünk a kalapok között, a lányok már elmentek, meleg, intim, kedves lakás volt. Oda eljött Ady, nagy meglepetés. Alázatosan meghajolt, idegesen, csupa zsen, hetykeség és beismerés. A hangulat megjavult, mert Adél asszony kedvesen beszélt vele, aztán kiküldtek minlet, átöltöztetek, vacsorát hozattak. Ady ha-

mar elment, én lekísértem, a kocsi felült, a kocsis mögött álltam s megsimogattam a fejét. Hátrafordult s integetett, részint komolyan, részben tréfásan a botjával. Én utánakiáltottam: Ady, Ady!

Egy levelet kaptam még tőle Párisból, így szól az utolsó írása:

Édes Dezsőm, hálásan köszönöm a maga hozzám való hajlandóságának sok új és új bizonyítékát. Én is szeretettel gondolok magára, amíg gondolni tudok, nem tudom meddig. Szeretettel: *Adél.*

Aztán bekövetkezett, hogy nem tudott gondolni s többé nem beszéltem vele.

Kabala és a szérum

Már azt hittük nem lesz e héten szerencsénk hozzá, amikor lapzártakor megszokott tempójával berontott az ajtón Kabala Pál, lapunk népszerű barátja és sietett feltenni a kérdést:

— Mi lesz a lámmal?

— Miféle lámmal? — kérdeztük tétován.

— Hát a Cavalámmal, — szólt és már sietett is zsebrevágni az íróasztalon felfedezett dohánykészletünket.

Talán a harmadik Cavallát szivta, amikor gőgösen feltette a kérdést:

— Önök még nem is tudják, hogy a rum a legnagyobb ital.

— Talán teával nagyon jó — jegyeztük meg.

— Ahogy maguk tévednek — szólt ő — a rum az csupán egyedül élvezhető: erőt ad, kitaratást megifjit.

— Ejha! — csodálkoztunk félhalkan, mire Kabala barátunk sietett megrovási kalandban részesíteni:

— Mit csodálkoznak ezen maguk, rumanalfabéták, a rum igenis megifjit.

— Megifjit?

Meg bizony. Egy hetven éves öregemberből huszonöt éves dandyt csinál s a husz éves ifjúból pólvas csecsemőt.

Óvatos emberek lévén, már épen telefonálni akartunk a mentőkért, amikor megrögzött barátunk hozzátette, hogy egy speciális rumról van szó, a Stei-nach-féle *Sze-rumról*.

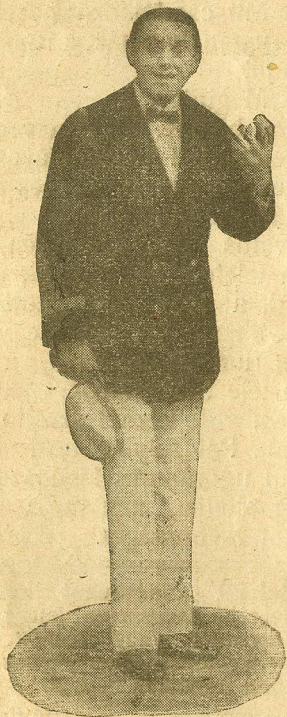
Nem volt kéznél az olló s így Kabala Pál súlyos testi sérülés nélkül ugorhatott ki a szerkesztőség ajtaján, miután a tappe-rünket zsebrevágta.

Szinházi zenészeket keresünk, mindentéle hangszerezen játszókat, jelentkezéseket vagy ajánlatokat az Orient ügynökség Szentegyház-utca 6. sz. alatti irodájába kérünk.

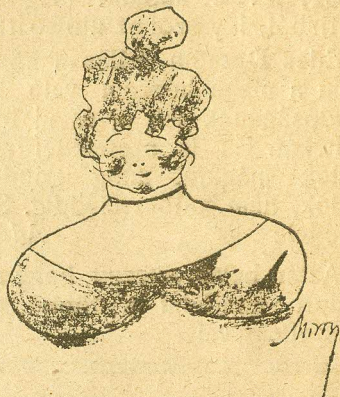
A Központi Variete

(Nyári színház) legjobb tagjai a kolozsvári magyar színház pihenő gárdájából kerültek ki, azokból, akik sajnálják önmaguktól a pihenést s a vakációra leszerződtek a könnyű Muzsához. Kiss Cecil a primadonnája a kedves és intim nyári színháznak, az a Kiss Cecil, aki kedvence volt az elmúlt szezonban a kolozsvári közönségnek. A mű-

vész nő több nagy színháztól kapott szerződési ajánlatot, nem akar azonban maradni, mert késül az ősszel kimenni Londonban élő bátyjához. Természetesen Londonban is színésznő

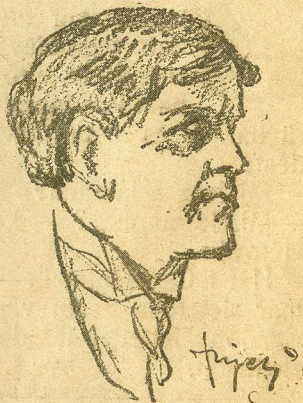

Berky József

Miklóssy Margit

lesz, már majdnem beszél angolul s ha csakugyan kimegy,

Réthely Ödön

(amibe sokan nem egyeznek bele) biztosan kihozza a sodjából a halvérű angol zsentlmeneket...

Egyelőre azonban még a mienk a bájos Kiss Cecil és estéről-estére nagy sikert arat a Központi Varieté-ben. De sikere van mindenkinek, aki ott fellép, mert a társulat minden tagja elsőrendű.

Dr. Bródy Miklós

A román együttes pompás, az artista számok a legjobbak s ezenkívül olyan nevek szerepelnek a műsoron, mint *Miklóssy Margit*, *Berky József*, *Réthely Ödön* és dr. *Bródy Miklós*. Bemutatjuk őket néhány rajzunkban.

A váradi színház művésznői a Savoly illatszertárban szerzik be piperecikkeiket. Rákóczi-u. 2. Bazár épület.

*Nedves idő, köd és szél minden arcbőrnek árt, éppen úgy, mint a forró nap. Megvédi arcát a fölcserpedéstől és testbőrének simaságát, üdeségét megtartja a *Biró dr. féle „Havasí Gyopár Crème“* használata által.

Szintársulat Besztercén

Gáspár Jenő 27-én megy át Gyergyószentmiklóásra

Beszterczen, a *Gewerbeverein* helyiségében magyar társulat játszik: *Gáspár Jenő* kitünően megszervezett gárdája. Örömmel írjuk meg, hogy *Gáspár* igazgató igyekeztét megértőleg fogadja a közönség, estéről-estére tett ház tapsol a gondos és nivós előadásoknak.

A társulat főleg operetteket ad elő, egymásután színrekerült a *Farsang tündére*, *Ezüst sirály*, *Cigánygrófnő*, *Rip van Winkle*, *Cigánybábo*, *Angyalka*, *Pillangó főhadnagy*, *Lili bárónő*, *Pünkösdi rózsa* stb. Emellett azonban kitünő prózabemutatókat és reprizeket kapott a közönség, így legutóbb nagy siker mellett ujtották fel az *Aranyembert* és *Vasgyárost*.

A társulattal a közönség, magyarok, románok, szászok nagyon megvannak elégedve. Az operett együttesből kiemeljük a *Szakács* párt, *Major Istvánt*, *Bodor Jenőt*, *Solymosyt*, a drámai társulat vezető tagjai *G. Palócy Kató*, *Seregi*, *Széplaky Rózi*, *Nagy Kálmán*, *L. Rubécy Ilona*. Mind kedvencei a besztercei közönségnek.

A társulat e hó 27-ig marad Besztercén. Következő állomás helye *Gyergyószentmiklós*, ahol már ézeretettel és érdeklődéssel várják a társulatot.

Nagymennyiségű férfi gallér érkezett „**Kalap- király**“-hoz
CLUJ. Eladás nagyban és kicsinyben.

Magyar irodalom Erdélyben

Cikksorozat IV.

Hangos exportirodalom egyfelől, amelyből csak az élelmes üzleteskedőknek volt hasznuk, semmi a magyarságnak. Mi hasznunk lehetett volna a *Taifun*-ból például, amely berlini japán-mozaikokat rakott össze szindarabbá s első előadásán Reinitzék ráismertek a japán köntös alatt a zsidóság világszövetségére, csak a „japán“ szó helyett a „zsidó“ szót kellett helyettesíteni, amint Tokeramó nem volt más, mint maga Lengyel Menyhért, kinek volt haszna Szomaházy írásaiban, aki a gépirőnök, hivatalnoknök, tisztviselőnök agyát ejtette kábulatba? Export és tömegfogyasztás egyik oldalán, a másikon kétségbeesett tülekedés az írói névért, a modernségért, kifordított mondatokkal, hazug ujraírásával a már megirtaknak, jól vigyázva, hogy egy új gondolat bele ne vegyüljön a sorok közé, amelyeket tudatlan és tehetségtelen és épp ezért forradalmi írók izzadtak ki, hogy az irodalmi korcs mákban elfoglalják a főhelyeket s kiszorítsák az értelmesen írni akarókat. Nehéz volt egy szent szabadgondolatot életrekeltetni Budapesten, a Vasárnapi Újságnak mese kellett, (Schöpf-
lin Agoston révén tartalom is ju-

tott bele) az Uj Időkben csak a polgár nyugalmit és izlését nem bántó olvasmány kellett, a napilapoknak mulattató tárca. Miben a jaj, a kétségbeesés, a fájdalom megszólalt, annak nem volt helye az egy Adyn kívül. A Nyugatosok más hangnemben ugyanezt csinálták, mint az öregek, Móricz Zsigmondon kívül a többiek érellenek, fárasztók, unalmasak voltak, bármily lármás is volt az ágálásuk. Velük derült ki, hogy az irodalomnak, különösen a költészetnek a szerepe vajmi szűkreszabott, jelentősége nem nagy, Ady után a nagy semmi jött, amely fáradt, vérszegény, csenevész, értéktelen költészetet hozott. Ezek már nem is bírnak el nagy gondolatokat és akarásuk sincsen.

Hogy mivel etették és mérgezték a magyar olvasóközönséget, azt érezzük ma is. Még azok is, akik a szervezett tömegek számára termettek, lesiklottak a színvonalról.

A polgári irodalom még szegényesebb volt, a magyar kultúra fattyuhajtásai elnyomták a fejlődését a szép magyar fáknak. Elsekélyesedett, erőtlen lett a hangja mindennek s még a nagy veszedelmet se tudta előre jelenteni, még annyira se volt érzékeny az irodalom, Adyn kívül, hogy vartyogni tudott volna, pe-

dig a bőrét és az arcát égette már a rettenetes vörös számum. Ami azután jött, az kiömlése a lárvának, a salaknak, hiszen ha a harmadosztályt beeresztették az első osztályba, ugyan mi lehetett az első osztályból? A nagy újjongó felszabadulás hangja helyett egy irítózatossá ökröndözés lett az irodalom, minden ordinaritás s nemzetellenesség napvilágot látott, hogy fekélyessé tegye a lelkeket... S ami azután jött, az is erőtlenné káromkodássá vált: Szabó Dezső „Az elsodort falu“-ja, Ady korát s a református papok élethü. működését megfestve mit tudott mondani a világotrengető kataklizmáról, Magyarország veszedelméről s vesztéről?.. „És jött az oláh“... „elborította Erdélyt“... akkor, mikor magunkba kellett volna néznünk, hibáinkat felismerésre emelnünk, mulasztásainkat megbánnunk, Adyt ismételtetnünk: „Mohács kell a magyarnak, az isten csak verje, verje...“, mikor a nagy pusztulás láttán történelmi perspektívából kellett volna nézni a megtörténtet, évezredek küzdelem eredőjét, az elkerülhetlent, mit megelőzhetnünk volna, de ahhoz erőnk, bátorságunk őszinteségünk nem volt, akkor Szabó Dezső ennyit tud mondani csak: „és jött az oláh“. S nem jut eszébe, hogyan bántunk az ezeréves örökséggel, ho-

gyan viseltük gondját a ránk bízott népeknek, hogyan rágtunk szét nagyszerű fajtákból alkotott országot, vittük az új Mohács elé s az Isten csak verte, verte.

Mit adhat nekünk szellemben, izlésben, irányban Csonkagyárország megmaradt irodalmával? Egy elkopott s lejáratos stílust, léleknélküli irodalmat, egy sebzett ország vonaglásait. Bécsben van a hirneves irodalom, amely magyarnak tartotta magát, de onnan semmi se kell nekünk. A mi magyarságunkat kell kifejleszteni, itt ebben az országban, mert minket békeszerződés csatolt s adott át Romániának, mi nem hagytuk el helyünket, mint akiknek menekülni kellett Magyarországból. Minket nem keres halálra a mi fajtánk s ha mink azt mondjuk, hogy a magyar zsidó legyen zsidó, nem ugyanazt mondjuk, amit Biró Lajos mond *A bazini zsidók* című könyvében, mert mi nem kívánjuk, hogy a kultúra révén, amelyet szerzett, a zsidó megtagadja a nemzetét, épp oly kevéssé, mint a románt nem tekintettük magyarnak, bárha magyar kultúrában nevelkedett fel. A cionizmus lehet utópia, lehet szép álmódosítás, lehet üzlet, vagy szélhámosság, a zsidóság felszabadítása emberi érdek. De nem abból az indokból, amit Biró Lajos mesterkéltén gyárt, hogy

mert egy feudális mágnásnak nem adott pénzt a zsidó, egy maniakus hóhér gatzettéért kiváltatás alá vetik az összes bazini zsidókat s megégetik. A vállalatás alatt, melynek rémregényszerű jelenetei a középkori leírások összetömörítése modern lében, végre rájön a zsidó, hogy zsidó s nem keresztelkedik ki, hanem meghal, mint zsidó. A zsidókkal, kedves Biró Lajos, nem ilyen stílusban kell beszélni, hanem úgy, amint Grósz Menyhért dr. nagyváradi humanista, volt szabadkőműves főmester, a tüdővészelleni küzdelem valóban vezetője, a nép igazi barátja mondta, tehát okosan és világosan s nem rémtörténetek útján.

— Az anya, mikor végre felnőtt a fiu, magához vonta s így szólt hozzá: Fiam, bevallom neked, nem vagy az apád fia. Hungária asszony kijelentette a zsidóknak: nem az én fiaim vagytok, felmondott. Mit erőszakoskodtok? *Szüts Dezső*

Fűszer, csemege, cukorka és fajborok a legelőnyösebben kaphatók
RENNER EDÉ-nél, Cluj,
C. Reg. Ferdinand. Telefon.

BONCESCU
 CUKRÁSZDA.

Kitűnő fagyalt, tészták, cukorkák, külföldi likőr, pezsgők, török kávé

C. Victorie 5. (Kossuth L.-u.) Telefon 68

Operahemutatók Kolozsváron

A „Színház és Társaság“ munkatársa beszélgetést folytatott dr. *Bródy* Miklóssal, aki tudvalevőleg szeptember 1-től visszazsereződött a kolozsvári magyar színházhoz. A kiváló karmester a jövő opera szezon terveiről ezeket mondta:

— Csak nagy általánosságban tudok nyilatkozni, terveim keresztülvitele külföldben is sokban függ a körülményektől. A jövő szezonban öt operahemutató lesz. Verdi *Othello*-ja, Puccini *Magnon Lescaut*, Tschajkowszky *Anyeginja*, Bizet operája, *Djamileh* s az én 3 felvonásos operám, a *Thamar* fog bemutatóra kerülni. Ezenkívül több reprimt tervezek s az a célom, hogy a régi műsort úgy elevenítsük fel, hogy a kisebb szerepeket is elsőrangú énekesnők és énekesek kapják. Ugy tudom, hogy Janovits direktor gondoskodik kolaratur-énekesnőről, itt lesz Aggházy Melinda, aki bár operetténekesnő, Váradon Carment énekelte, Ruvinzky mellé kaptuk Takácsot s Ungvári Elza helyébe szerződtek egy mezzoszopránt. A zenekar jó, 33 emberből áll, melyet operaelőadások alkalmával *negyvenre* egészítettünk ki.

— Általában bizom a jövő szezon operaelőadásainak sikerében. 1917 és 1918-ban 80—85 operaelőadást tartott évenként a magyar színház. Ezt a számot a következő szezonban is elfogjuk érni.

E. M. P. I.

Bár csak a mult héten irtuk ki a pályázatot az Erdélyi Műkedvelő Poéták Iskolájába, mégis tömegesen jelentkeznek a beiratkozók. Bizony nagyon sokan buknak el a felvételi vizsgán s a csütörtök délutánig beérkezett pályázatok közül a vizsgáló bizottság csak az alábbi hármat tartotta elfogadhatónak:

Mely az a szó, amely bűvöl és
 andalgit,
Amit nem halványít soha el a balhít,
Mitől hangos a bérc „Retyezát és
 Hargit“,
Legdrágább művésznő a Miklóssy
 Margit.

(Gál Ferenc, Kolozsvár.)

Három igazság van: reggel, délben,
 öste,
Nem eszik káposztát a bardóci köcske,
Csak félhalkan cripel a maródi szöcske
S tehetséges művész a Baróti Böske.

(Weisz Dezső, Arad.)

Tetszik nékem Lengyel Vili,
Bár haragszik rá a diri
Rá nem foghatják, hogy dili,
Mert ő a nagy és szép V.li.

(K. Margit, Dés.)

Kedvenc íróm Ligeti Ernő
Érte rajong minden delnő
S nem lesz Nálam boldogabb Nő,
Ha a fénykép Tőle megjő.

(Sámson Dóra, Kolozsvár.)

I.

Főszerkesztő ur Tóth Sándor
Jobb Önnek irnom, most mint máskor
Karácsonykor, ujévkor, husvétkor,
Jó kívánság nem essék Önnek soha
 rosszkor.
Az áldás szálljon mint csapból a bor,
Ne bántsa soha gümő kór, sáp kór,
Ne verje meg soha se téli zápor.
Bővebben írok, majd egyébkor,
Ha „empi“ tagja leszek akkor,
Csak meg ne ártson Önnek ez a tiz sor.

II.

Miért ne énekeljem én meg Indig
 Frédit ?
A drága művészt az erdélyit ?
Mert Hiába megy Hollandiába Indig,
Itt marad szivünkbe zárva mindig.

III.

Hogy nem erdélyi színész, beh kár
Ez az édes Beregi Oszkár
Sőt súlyosabb kár,
Hogy már
Az édes, Bécsben jár
És a ragyogó Stár
Uj sikerekre vár,
Most én rimbe foglalhatnám a nevét
S megütném az empi főnyereményt:
Látod, látod milyen kár
Hogy nem vagy itt Beregi Oszkár !
(Stern Rózsi, Lugos. Állomás.)

A vizsgáló-bizottság a beérkezett pályázatok közül *Weisz Dezső* versét tartja dicséretesnek s a mai postával már el is küldtük neki Aradra *Baróti Böske* autogrammos fényképét.

Tarnai Teri

(Cimképünkhöz.)

Szabadkay szatmári szintársulatának volt egyik legerősebb tagja. Kedves és decns művésznő, aki nemcsak a közönséget hódította meg, hanem színjátszó tehetségével a legjobb alakítók közé kell sorolnunk ma Erdélyben. Mint szubrettprimadonna az ő játéka-

hoz fűződnek az operettek sikerei Szabadkay társulatánál s azok a forró a forró esték, amit a szatmári közönség előtt mindig emlékezetesek maradnak.

Tarnai Teri most a Brassó—Marosvásárhelyi szintársulathoz szerződött s a Sztambul rózsájában aratott nagy sikere után a legszebb reményeket fűzi hozzá a brassói és vásárhelyi közönség.

S. Nagy László,

Szigethy rajza

az erdélyi magyar közönség kedvelt poétája most rendezi sajtó alá legújabb kötetét. S. Nagynak ez a negyedik verseskönyve s az őszi könyvpiac érdekes újdonsága lesz, már azért is, mert ebben a kötetében megjelent s azóta gyűjteményesen ki nem adott versei mellett az utóbbi időkben írott írásai mintegy zárókövei lesznek az író eddigi szépség és formakeresésének.

A könyv, amely több ivre fog terjedni, nemcsak belső tartalmánál fogva, de kiállításával is egyike lesz a legszebb erdélyi magyar könyveknek. A könyvből amatőrpéldányok is készülnek. Előjegyzéseket a „Színház és Társaság” kiadóhivatala is elfogad.

Nagyvárad zenei élete

VIII.

Már hét ízben volt alkalmunk a fenti cím alatt lapunk t. olvasóközönségével közleményeinkben megismertetni Nagyvárad város magas színvonalon álló zenei fejlődését. A közlöttek pótlásaként egy oly csodaszép hangszerről kívánunk még említést tenni, amelyik meghódította az egész világot, amellyel a legőszintebben, a legbensőbbben fejezhető ki a bánat, az öröm s amely hangszer tulszárnyal minden más zenei hangot. Ez a fellelte művészi, magasztos hangzású hangszer az ember hangja. Erről kellett volna elsőizben megemlékeznünk, mert hogy ez a legszebb zene, bizonyítják az országos dalárdaversenyek óriási sikerei, továbbá a Majna folyó mellett, a Fichtelhegység völgyében fekvő Bayreuthban évenként lezajló „Wagner Richard“ idény alkalmával előadott ama magas röptü operák megismétlése, amikor a legmagasabb képzettségü operaénekesek művészetében gyönyörködik a világ minden részéből oda sereglő embertömeg s amely idényre már egy évvel korábban kell megszerezni a belépőjegyet.

A hatvanas évek elején egy nemesen gondolkozó uriember lelkében, agyában Nagyváradon is megszületett az a gondolat, hogy férfi énekkart, dalárdát alakít, amely tervüket meg is valósitották, mert a tervet a tett követte s mintegy 40 taggal meg

is alakult a „Nagyváradai Városi Dalárda.“

Énektanára, karmestere volt az örökké csizmában járó *Fehérváry* János zenetanár, ki nagy zenei tudásával magas színvonalra emelte a dalárdát művésziileg rendezett hangversenyei által. Az ő karmestersége idejében országos dalárdaversenyt is rendezett a dalárda, amelyre az ország minden részéből megjöttek a dalosok, hogy sikra szálljanak egymással szemben e szép nemes hangverseny alkalmával.

Fehérváry tanár elhunytával megszűnt a dalárda s ingóságait a városi levéltárban helyezte el.

1880—84-ig *Weinpolter* Gusztáv székesegyházi orgonista vezetésével egy újabb énekkar alakult „Baráti-kör“ elnevezéssel. A fiatal *Weinpolter* öreg zenésznek bizonyult, mint karmester, de mint zeneszerző is. Különösen nagy hatást és elismerést váltott ki a „Baráti-kör induló“ című szerzeményével, amelyet vegyeskarra és zenekarra irt meg s így mutatta be óriási sikerrel a nagyközönségnek.

Számtalan művei voltak a világi zene terén, de mint egyházi zeneszerző is kiváló tehetség volt. Fiatalon hunyt el, személyében a művészi zene sokat veszített.

A nyolcvanas években még *Pozorszky* Ágoston, *Tutsek* Ferencz, később *Beleznay* Antal zeneköltő, *Huszár* László és *Polgár* István tanítók vezettek rövidebb életü világi dalárdákat. 1906. évben a nagyváradai

munkásdalárdák egy újabb, e téren nagyon is kimagasló zenészt, karmestert fedeztek fel *Lobermayer* Gyula személyében, ki korábban országos dalosversenyeken is részt vett dalárdájával. Itt a gör.-kath. tanítóképző és az óvónő valamint a hadapródi iskolaképző ének és zene-tanáráként működött.

Lobermayer vezetésével egyszerre több dalárda kezdte meg működését, u. m. az építőiparosok, az „Ébredés,“ — a famunkások énekkara, továbbá a „tanítók“ dalárdája is.

A hosszú alvás után ismét állhatta a város közönsége a magas zenei tudással s a legnagyobb precizitással betanított művészi, legszebb zenét, a férfikart. Fáradtságot nem ismerve szerepeltette dalárdáit Lobermayer a Katholikus Kör hangversenytermében több ízben, a „Püspök“ fürdőben, sőt a színházban hárem dalárdát egybevonva a színházi zenekar közreműködésével. Saját szerzeményét *Bretán* Miklós operaénekesssel énekeltette el. Közreműködött hatalmas basszus hangjával a kath. körben tartott matinékon és a színházban is saját szerzeményeivel.

Megalakította továbbá a „Törekvés“ sportegyesület énekszakosztályát, amellyel több ízben rendezett a legmesszebbmenő

megelégedés mellett műdalokból összeállított hangversenyeket. Ezidőszerint a nyomdászok „Gutenberg“ dalkörét vezeti a legszebb sikerrel, amely dalkör régi alapszabályait módosítván, azt felterjesztette a belügyminiszteriumba jóváhagyás végett.

Ajánlatos volna, ha Nagyvárad vezetősége összeköttetésbe lépne Lobermayerrel és megalakítaná újból a városi dalárdát, mert egy ilyen zenészekkel, kitűnő énekesekkel bővelkedő nagy városban, amelyet oly gyakran látogatnak tudósok, írók, miniszterek és politikusok s amely városnak oly sokszor kell ünnepeket rendezni, okvetlenül szükséges egy rutinizott karmester által vezetett dalárda. Kizárólag Nagyvárad város vezetősége volna hivatva még arra is, hogy egy kerületi dalosszövetséget létesítsen, amely évenként a legmesszebbmenő élvezetet nyújtana közönségünknek nagyszabású dalosversenyeivel.

A román dalegyletek közül Nagyváradon a Hilária gyakran működik a nyilvánosság előtt. Belényesben Busita János ének és zenekara rendez hangversenyeket, ott gyakorta a koncert. Hubic Ferenc az egyházi zenét műveli s Károly király Sinaiában időzésekor az ő szerzeményeit adták elő az udvari templomban. A zenei élet középpontja Belényes.

Az Orient színházi ügynökség az elmúlt héten a következő szerződéseket kötötte:

A kolozsvári magyar nemzeti színházhoz: Kabdebó Duci színész és énekesnő, Róna Sándor sugó.

A nagyváradi színházhoz: Németh Margit vigjátéki szubrett, Bencze Erzszi színész és énekesnő, Hevessy Miklós szerelmes színész, Andrassy Gizi színész-énekesnő, Radó Béla lírai szerelmes, Sugár Teri naiva és társalgási, Haraszti István segédszínész karkötelezettséggel, Haraszti Istvánné segédszínész — karkötelezettséggel, Galambos Elemér operettbuffo.

Az aradi színházhoz: Keleti Gizi naiva, Baranyai Szidi karjalnoknő, Sipos Zsigmond hős és jellem, Tompos József énekes bonvivant, Darvas Ernő je lemszínész és rendező, Kaçona Ilonka segédszínész karkötelezettséggel.

A marosvásárhelyi színházhoz: Gergely Gizi vigjátéki szubrett, Homokai Gabriella drámai anya, Sohr Jenő szerelmes színész, Szarvassy Gizi és Fülöp Árpád szerelmes színész karkötelezettséggel.

A mármaroszigeti színházhoz: Kovácsnay Etta színész és énekesnő, Fehér Erzszi anyaszínész komika, Faludi István zenész, Péter Elek sugó.

A szalmári színházhoz: Fekete Rózsi táncos szubrett.

Fehér Imre társulatához: Beck Rózsi drámai hősnő, Kerényi Irén színész és énekesnő, Borowszky Oszkár énekes bonvivant.

Gáspár Jenő színtársulatához: Kizszi Margit táncos szubrett, Réthy Margit koloratúrénekesnő, Fratta Géza

énekes bonvivant, Tözsér Irén színész-énekesnő, Lászlóffy Ibolyka színész-énekesnő, Lászlóffy Bódogné anyja és komika.

Ungvári Miklós színtársulatához: Jancsó Jolán, Papp Elza táncos szubrett, Galántai Zoltán operett buffo-komikus, Antal Lajos tenorista, Antal Lajosné sugó, Stella Gida szerelmes színész, Stella Gidáné színész és énekesnő, Sarkadi Gusztáv titkár, Sarkadi Gusztávné színész és énekesnő.

A mintavásár kabaréhoz: Tompos József a nagyváradi színház bonvivantja, Sybaris, román és klasszikus táncművész.

A Központi Varietéhez: Radnay N. román és magyar komikus, Árdánházy Irma előadónő, Papp Elza előadónő.

A pech. Az egyik vidéki színház kedves fiatal művésznőjével történt, hogy örömtől sugározva állított be egy barátnőjéhez.

— Képzeld, — mondotta — milyen boldog vagyok! A mamám születésnapomra meglepett egy sorsjeggyel, a direktor ur pedig egy szerepet osztott ki nekem! . . .

A barátnő gratulált. Egy hét múlva azután újra találkoztak, de a művésznő akkor már nem ragyogott a boldogságtól. Ellezkezőleg sírosan szomorú volt az arcocskája.

— De kedvesem, — kérdezte ijedten a barátnője — mi van veled? Miért vagy ilyen szomorú?

— Hát hogyan szomorkodnék, mikor én vagyok a világ legpechesebb teremtese! Hiszen mondtam neked, ugye, hogy egy sorsjegyet kaptam és egy szerepet. Hát képzeld . . . a szerepemet huzzák ki!

Színészeti világkongresszus Bécsben

A „Szinház és Társaság“ főszervezője a „Theater Messén.“

Szeptember 4-ére nemzetközi színészeti kongresszust hívtak össze az osztrák kormány támogatásával az ausztriai színigazgatók és mozivállalkozók. Erre a kongresszusra meghívót küldtek szét az összes államokba. A kongresszust egybekötik egy nagyméretű kiállítással is, ami tulajdonképpen, amint a neve is mutatja, „Theater Messe,“ amolyan vásárféle is lesz. Ennek a Theater Messének az volna a célja, hogy bemutassa a színházi technika fejlődését, érdekes újításait, a modern díszletezést, a rendezés legújabb raffinériáit, a forgószinpadot, az elektromos díszletezést.

A világ legjelesebb színigazgatói fognak összejönni és tanácskozni ezen a kongresszuson a szinpad kulturáról és a mai színházi krízisről.

Romániából Eftimiu igazgató már előzetesen járt künn Nyugat Európában s körutja alkalmával már megismerte azokat az új technikai eszközöket, amik most bemutatásra fognak kerülni. De ezek dacára is valószínűleg kiküldi a maga képviselőjét.

Erdélyből Tóth Sándor, a „Szinház és Társaság“ főszervezője utazik fel a kongresszusra, akit több színigazgató felkért már, hogy megbízásából és képviselőként is vegyen részt a hatalmas méretűnek ígérkező „Theater Messén.“

MOZGÓSZÍNHÁZAK

Uj film részvénytársaság alakult Nagyváradon. Jelentőséggel bír a mozivilágban, hogy Nagyváradon egy egész Erdély és O-Romániára kiterjedő szervezettel bíró uj részvénytársaság alakult, melyben a legnagyobb amerikai, német és osztrák, valamint francia, olasz, magyar és dán filmgyárak vannak érdekelve. „Dorian-film részvénytársaság“ a neve az uj cégnek, melyben jelentékeny érdekeltséget vállalt a híres „Sasa“-cég, melynek Bécsben, Prágában, Zágrábban, Budapesten és Varsóban voltak eddigi székhelyei.

Nyaralás Kolozsváron

(Szigelthy rajza)

VISZONTELADÓKNAK

Vizespohár drb.-ként	2.50 lei
Korsópohár	2.— „
FISCHER	füvegürlet CLUJ—KOLOZSVAR
	Plata Unirii [főter] 13.

KABARÉ-VARIÉTÉ.

Strandkirály címmel *Gyil* és *Vadas* nagysikerűnek ígérkező revüoperettet irtak, amely ma, szombaton, 13-án este kerül bemutatásra a színészek konzorciuma által vezetett „Központi Varieté“-ben. Az aktuális és igen mulatságos operett főszerepeit *Kiss Cecil*, *Papp Elza*, *Dernay Erna*, *Vajda Flóra*, *Berky József* és *Mezey Lajos* játsszák.

A temesvári Jardin Tabarin. A temesvári Jardin-Kabaré helyén mult héten nyílt meg a Jardin Tabarin, mely ma Temesváron egyetlen nyáresti szórakozóhely. Előadásait elegánsan berendezett, hűs kerthelyiségében tartja meg s műsora messizi fölülmulja a hasonló zsánerű szórakozóhelyeket. Az igazgatóság újólag le szerződtette *Arc*-ot, *Dimitrescu Boacut* balett-táncost és *Lucia Belmont* angol szubrettet. Fellépnek még a műsor keretében *Radó, Dóri Gizi, Kállai, La Belle Néry, La Blanche, Marion Carni, Kész Rózsi, Holdy Kató, Horváth Gitta, Paula Benzion, Segal Surica* és még több kiváló attrakció- és szólószám,

Megvették a nagyváradi Bonbonniere-t. A nagyváradi

Bonbonniere-t új igazgatók vették meg. Az igazgatóság telefonon értesítette az „Orient“ ügynökséget és megbizta az új társulat megszervezésével.

Ingyen kabaré Félixfürdőn. A Félixfürdő igazgatóságá a nagyváradi színház tagjaiból és a Nagyváradon levő artistákból egy kabarétársulatot szervezett. A kabaré előadásai ingyenesek. Ezzel szemben a fürdő igazgatóságá a szereplő színészeknek és artistáknak minden költségét fedezi. Ez a hír nemcsak azért érdekes, mert a Félix-fürdő igazgatóságá ezáltal kellemes nyaralásra adott alkalmat a művészeknek, de bizonyítja a fürdő igazgatóságának a közönség iránt tanúsított áldozatkészségét és kulturális céljait is.

Indig Alfréd

hangversenyét ma, szombaton és vasárnap tartja meg a Központi szálló emeleti dísztermében este 9 órai kezdettel.

A „Színház és Társaság” kis tárcája.

Conte galant

Egy ifju feljegyzései

II.

Ma véletlen találkozás a Kálmán utcában. Megint kezdődik. Egy barátomtól kölcsönkértem egy divatmellényt, halványlila üveggombokkal. Azt hiszem elegáns voltam. Néhány okosságot mondtam. Egy kávéház teraszán megozsonnázlunk. Hátul, ahol néhány császárszakállas börziáner a Lojdot olvasta. Ő kavarta a kávéját és én titokzatos mosolyba kezdtem. Hosszu hallgatás. Rám nézett és én monoton hanghordozással elszavaltam neki azt a verset. Csak úgy könnyedén. A vérről, a tarajló vágyakról. Smoncák. De jól hat. Különösen, ha az ember úgy mondja el, mintha az időjárásról mondana néhány semmit. A végin egy kis tompa szenvedély és alapos szembenézés. Hogy esetleg neki szól a dolog. Szemmeláthatólag működésbe jött tőle. Hatás fokozódik. Sima borotváltságom és kölcsönkért mellényem jó egyensúlyban tarják lényemet. Néhány okosat mondok.

Hogy ma följön. Szereti a legénylakások ozondus romantikáját. Némi célzás részemről a de-

korációk hiányára. És lift sincs a házban. A hajkefe merül fel a képzeletemben, amelynek lemálott a sok víztől a háta és egy kis darab fésűvel karöltve az ablakpárkányon hever. A klájderstoknak csak egy akasztója van és hogy fel ne düljön, spárgával oda lett egy szeg közbenjöttével erősítve a falhoz, általam, hogy fel ne dőljön. Kellemetlen. Az egyik karosszéknek kifelé áll a bele, vissza lehet ugyan gyömszölni, de mégis. Gondolatban röstelkedem egy kicsit. Az ózondust csak egy lavor viz reprezentálja. Mit csináljak?

Vettem egy kefét és egy fésűt. Huszonöt negyven. A klájderstokot ideiglenesen belakoltattam a lichthofba. A székre könnyedén egy zsebkendőt borítottam. Mintha csak úgy ráesett volna. Belek előzőleg visszagyömszölnve. És ő eljött. Ah, de kedves! Leülés. Diskurálás. Egy urinő szerelme veszélytelen. Ott nincsenek levelek, hogy drágám megölöm magam, ha nem jösz és nem adod ide a nyakadat, hogy belécsókoljam életem feléd illatozó virágát, ha nem csókdosod ajkamat, nem cirogatod szivem, nem dumizol ki lángoló odaadásokat lelkem leglelkéből és több hasonló zsánerü ökörség. Urinál az nincs.

Urí az tudja, hogy mitől döglük a légy. A modern urí már nem mondja, jajj mit akar tőlem. Na és aztán elment. Adtam a nem-bánomt. Fesztelenül viselkedtem. Mintha egészen megfeledeztem volna arról, hogy miért jön fel egy nő a férfi lakására. Ez az én taktikám.

Na, megint egy kis szünet. Hat napja nem láttam.

Ma hazakisértem. Hát jóéjszákát kedves barátom. Nyujtja a kezét, rám néz, komoly vagyok. Fél, hogy én nem mondok semmit. Hát — mondja csendesesen, a mondat első szavát, azzal a várakozó lemondással, amely a következő pillanatban perfektté fogna válni, ha én nem venném át tőle a mondat fonalát, hogy legombolyítsam, megmondjam, miszerint jó, tehát holnap. Semmit sem mondok. Elváltunk. Na ezt jól csináltam. Meg vagyok elégedve.

Feljött. Na most bögni fogsz tisztelt Urinő. Ezt mondom neki: hja asszonyom, ez így van. Én ismerem a nőket. Egyetlen ruhadarab a testükön és a lelkükön. A strumpfbándli, amelyre nem az van felírva, mint az angol térdszallagrendre, hogy szégyen arra, aki rosszat gondol, hanem az, hogy atention, megállj vándor és szakíts le élted dus vetéséből

egy marékra valót és te vándor nagy számár vagy, ha félnél a mezőrendőri kihágástól. Mert igaz ugyan, hogy a tábla szerint nálunk tilos a gyepre lépni, de tudhatnád, hogy ahol az van kiírva, hogy tilos a gyepre lépni, ott bizonyára mindig a gyepre lépnek, különben nem volna ott az a tábla. A nőt szabad imádni, de komolyan venni ostobaság. És nem szabad mingyárt rosszat gondolni. Ne mingyárt, csak a második félóraban, amely, ha nem vagy kretén, hajlandó a kedvedért már pásztoróra is lenni. Ha a férfi egyszer a nő kulisszái mögé akar látni, csak egyetlen egy pillanatra van szüksége.

— És ez a pillanat?

— Felgyujtani a villanyt az éjjeli szekrényen. Ott vonaglik a párnákon az az imádott lény, mint egy vonagló massa, mint egy delirizáló tömeg, finom lelkülete ott fekszik a széken néhány ronggyá gyűrött ruhadarab személyében. Semmi sincs rajta abból a nagyszerüből, amit emberinek lehetne nevezni. Az idegen szavakat, amit megtanult a kedvünkért... most elfelejtette és általában, mindent elfelejtett. Nézz az arcába. Nézd e lényt, aki amíg fel volt öltözve, olyan gögösen mosolygott, mint Rohán hercegnője. És nézd e buja ágyvegetációt!

Roppant dolgokat mondtam

neki. Fennhéjázó, kideg és szátorikus voltam. Szenvedett. Lehajtott a fejét és fájón mosolygott. Végtelenül szerelmes belém.

—
Vége. Kompromittáltak a dögök.

Igy történt: Nálam volt. Bágyadt mosoly: eljött asszonyom? Vérszegény csók a csuklójára. Aztán: szavak. Unta már, bucsuzott. Én: feléje lendültem. No mi az Kedvesem, mi lelte magát egyszerre? Ez a józan kérdés libabőrten idézett elő önérzetemen. Gunyolódtam. Én erre félárba erőszakoltam a szerelmet. Mire ő hirtelen megcsókolta a számat... A ruhája ott feküdt a széken. Néha felbugott az őszi est sötétjébe a hangja. Halkságok ereszkedtek alá és vegyest feltarajlások szaladtak végig énünk klaviatúráján. Az olcsó szoba stilszerűtlen rondaságai beleolvadtak a jótékony sötétbe. Snazszága egyáltalában nem volt alkalmas képzeletünk szorientói keringésére. Az alkony sűrű homálya bizánci kárpitokat vont körénk, melyek dus szépségeket tükröztettek.

— Kérem felgyújtani — mondta Urinő váratlan nyugtalansággal.

— Nem, nem, mondtam a szoba ténykörülményeire gondolva.

— Kérem felgyújtani — ismételte Urinő makacsul.

— Legyen.

Felgyújtás. A lámpa vakít. Urinőm arcán srégen odanévezve szo-

katlan érzéshullámokat konstatálok. Teljesen odanézek. Keble fölött a valenzián csipkék finom arabeszkjein egy biborfolt. A párnan egy másik.

Oh — mondta megrázkodva.

Fölugrott. Az arca sápadt volt az undortól és a kétségbeeséstől. Megfogtam a karját, sötétlen elhárított. Beburkolózott, két perc alatt készen volt, fölegyenesedett, az ajtóhoz lépett és szótlanul, kurtán biccentett a fejével.

— Asszonyom — mondtam neki fájdalmas zengzettel, kérelően.

— Bárátom — mondta fagyosan — a lámpa felgyújtásról szóló elméletei nagyon élvezetesekek voltak. De máskor vegyen előbb rovarport.

És lesietett a lépcsőn.

—
Vettem. Tizenötötvenbe került. De ő nem jött el többet. Így van az, ha az ember annyi marhaságot összeolvas a nőkről.

ácsony.

A Színház és Társaság Ausztriában és Cseh-Szlovákiában. A Színház és Társaság mai számától kezdve nemcsak Német-Ausztriában, hanem Cseh-Szlovákiában is kapható. Német-ausztriai és cseh-szlovákiai főmegbízottunk: H. Goldschmiedt A. G. (Wien, Wollzeile 11, aki lapunk, valamint a Tükör részére hirdetéseket, előfizetéseket jogosult felvenni. A Színház és Társaság példányonkénti ára Német-Ausztriában 12 osztrák korona, Cseh-Szlovákiában 2 sokol.

Szabó Pál ígér

Kitűnő rajzolónk, *Szigethy István* rajza így egy kissé érthetetlen. Az olvasó azt látja, hogy valaki, akivel már elemista korunkban találkoztunk a természetrajz könyvben, beszél s a hallgatóknak percenként nőnek a fülei. Meg kell tehát magyarázni a dolgot. Szabó Pálról, a marosvásárhelyi direktorról, azaz *Slepi*-ről van szó, aki tagjainak ígéreteket tesz. Hogy milyenek az ígéretetek, azt lehet látni a fülekből, melyekbe már bele se fér az a sok jó, amit *Slepi* ígér...

ÉRDEKES HIREK

Janovics itthon. A kolozsvári magyar színház titkári hivatala táviratot kapott a Budapesten tartozkodó dr. Janovics Jenőtől, amelyben közli az igazgató, hogy vasárnap megérkezik Kolozsvárra. Ugy tudjuk, hogy Janovics direktor több tagot szerződtetett Budapestről.

A kolozsvári Magyar Nemzeti Színház utolsó harminc

évének igazgatóit mutatja be második címképünk. Mint érdekes tény megemlítjük, hogy ebből a 30 évből Janovics Jenő igazgatására egymagában annyi idő esik, mint a többi igazgatóra együtt.

Az Aradról Kolozsvárra jövő színészek. A kolozsvári Magyar Nemzeti színház Aradról szerződtetett tagjai a múlt héten bucsúztak el az aradi közönségtől. Janovics Jenő, a kolozsvári nemzeti színház igazgatója tudvalevőleg

szerződtette *Forgács Sándort*, az aradi színház tehetséges drámai színészét, aki a múlt évben egy alkalommal nagy sikerrel vendégszerepelt Kolozsváron. *Forgács Sándor* komoly művészi tehetség, akinek személyében a kolozsvári színház drámai együttese nagy erősséget nyert. Kétségtelenül nagy nyereséget jelent a kolozsvári színház operaensembelje számára, *Takács Mihálynak*, az aradi színház tenoristájának szerződtetése is. *Takácsot* is ismeri már a kolozsvári közönség egy vendégfellépéséből, amely alkalommal úgy a publikum, mint a kritika nagy elismeréssel adózott *Takács* zenei- és énekkészségének. Ugy *Takács*, valamint *Forgács* minden valószínűség szerint rövidesen kedvenceivé lesznek a kolozsvári színház-járó publikumnak.

Hetényi darabot ir. *Hetényi Elemér*, a kiről mindenki tudja, hogy nemcsak elsőrangú színész és rendező, de mint szerző is kiváló kvalitásokról tett tanúságot eddig, most darabon dolgozik. És pedig gyermek darabokat ir. Az egyik darab címe „*Jancsi és Juliska*“. Érdekes témája, pompás meseszövése, az egyes epizódok biztosan lekötik a gyermekek figyelmét és a szórakoztatás mellett — tanító, oktató célzatu is. *Hetényi* a többi darabjait is hasonló tanítói céllal írta s a gyermekek morál érzékét akarja erősebbé fejleszteni *Hetényi*. A darabokat, amelyeket a nagyvárad színház már megvett *Hetényitől*, meg is zenésítik s valószínűleg *Várady Aladár*,

vagy *Békeffy László* fognak kísérelni muzsikát írni hozzá.

Színészet Békésgyulán. A békésgyulai szintársulat a legkedvezőbb körülmények között folytatja előadásait. Műsorán szerepelnek többek között: *Három a kislány*, *Lengyelvér*, *Debrecenbe kéne menni*, *Tul a nagy Krivánon*, *Kék róka*, *Dollárpapa*, *Offenbach*, *Fösvény*, *Czigánygrófnő*, *Gróf Rinaldó*. A társulat tagjai a következők: *Vida Ilus* subrette primadonna, *Paxy Margit* coloratur énekesnő, *Majoros Juliska* énekesnő, *Bicó Margit* subrette, *Cs. Sponer Ilona* hősnő, *Tompa Irma* szende, *Markovics Margit* hősnő, *Gyulai Marian* naiva, *Nicbiné Ilona* drámai anya, *Matolcsiné komika*, *Csáky Antal* igazgató tenocrista, *Nyárai Rezső* operette buffó és rendező, *Szücs László* bonviván, *Matolcsi Béla* baritonista, *Sugár József* komikus, *Jenőfi Jenő* jellem színész, *Nagy Laci* siheder, *Turai Antal* hős, *Poór Miklós* szerelmes, *Raffay István* apa színész és tizenhat tagu kórus és tizenhat tagból álló ze-

Ékszerek, ezüstnemek, zseb- és karórák jutányos árrban vásárolhatók:

**FENYŐ ÉS
BRAUNFELD**

ékszerésznél. — Cluj,
Főtér 9. Telefon 3-50.

nekar Szemerjay Tibor karnies-
terrel az élén.

Baranyay Jolán Párisban. A kiváló koloraturénekesnő, Maria-Wörthből értesítette lapunkat, hogy pár hétre átmegey a Semmeringre s azután Bécsben rendez néhány koncertet egyik bécsi vállalattal. Bécsből Berlingen át Párisba utazik. Parlaghiról ezt írja: „Örömmel olvasom, hogy a színház végre nyert egy igazgatót, akitől ugy a társulat, mint a publikum csak jót s kiválót várhat. Uj korszakot jelent ez a nagyváradi művészetre, s ennek mindenki hasznát veszi. Parlaghi mindennel rendelkezik ahoz, hogy felvirágoztassa a színházat főképp egygyel: a bizalommal.“

Uj Mascagni opera Bécsben. A veronai Staggione színházban a mult hetekben zajlott le Mascagni uj operája a „Kis Marat“, amit a szerző személyes vezetett. Ezt a darabot eddig csak Rómában adták, de Pesten már tervbe vette Máder, hogy legközelebb ott is kihozzák a Parasztszünet szerzőjének nagy sikert aratott uj operáját.

VÁROSI étterem

::: kellemes :::
kerthelyisége

az uri közönség és színházi világ
találkozó helye. Reg. Maria (Deák F. u).

HANN ÉS TÁRSA

Gép- és műszaki kereskedelmi részvénytársaság CLUJ — KOLOZSVAR Str. Regina
Maria (v. Deák Ferenc-utca) 11.

Műszaki cikkek, gazdasági gépek és
00 vasáruk nagyraktára. 00

Isac Emil Révaihoz. Most értesültünk arról a kitüntető érdeklődésről, melyet Isac Emil, az erdélyi színházak intendánsa tanusított a beteg Révai Károly iránt. A kiváló román költő ugyanis levélben megkereste a bányaigazgatóságot, hogy Révai egészségi állapotáról értesítsék. Révai és Isac között a költői barátság már régebbi keletű. Révai ugyanis a kiváló poétának több versét tiltette át románból magyarra. — Ugyancsak melegen érdeklődött az agg poéta után gróf Zichy Géza, az ismert budapesti zeneszerző is. — Itt említjük meg, hogy Révai Károly már annyira jól van, hogy elhagyta szobáját.

Uj operettszínház Bécsben. Karczag Vilmos igazgató, a „Teater an der Wien“ tulajdonosa tárgyalásokat kezdett, néhány héttel előbb a Ronacher orfeum tulajdonosával s így a Ronacher színpadon már az ősszel a Karczag társulata fog előadásokat tartani. A Raimund színházból pedig a tröszt drámai színházat akar csinálni.

A szlovenszkói magyar színészet szomorúságai. A szlovenszkói magyar színészetnek hónapok óta kinosan vergődő, kétségbeesett helyzete ma súlyosabb minden eddiginél. Az egyetlen magyar színtársulat feloszlása után egy újabb társulat megszervezése elé szinte leküzdhetetlen akadályok tornyosulnak. A magyarság kulturális igényeinek jogos kielégítését látható és láthatatlan, ismert és sejtett ellenséges kezek fojtogató gyűrűje teszi le-

hetellenné. A szlovenszkői magyar kultúra ellenségeinek vezérszöcsöve, írja a kassai „Szabadság,” a „Bécsi Magyar Ujság” alapos munkát végzett. Sikerült rágalmaival kompromittálni ugy Faragókat, mint a pünkösdkor az egész szlovenszkői magyarság közlekedése kíséretében megalakult Magyar Színpartóló Egyesületét. A noigrádi zsupánnak Faragó ellen indított vizsgálata eredménytelen volt s a leghalványabb nyomot sem tudott találni arra nézve, hogy Faragóéket Budapesről anyagilag támogatják. A hosszadalmas vizsgálat ideje alatt természetesen kevés remény lehet arra, hogy színészetünk végzetesen megakadt ügyében kedvező fordulat álljon be. A szini nehézségek kulisszatitkaiból az a hír szivárgott ki, hogy Gábor Andor és társasága aspirál a szlovenszkői színjátszás jogára.

A Tükör, Tóth Sándor gazdag tartalmu hetilapja ezen a héten is változatos és érdekes tartalommal jelent meg. Szenzációs társadalmi, politikai és művészeti riportjai közül ki kell emelnünk elsősorban Dr. Barta Andornak, a kiváló nagyváradi zenekritikusnak bátor, független és szakavatott írását a nagyváradi zenéféletről, a Szász Zoltánról irt cikkét, a szovatai fürdő riportot, 180.000 lejes kártyavesztességét, a két

egyház heves vitáit, Györi nekrológiát Ámonról és ezeken kívül is sok érdekes, ötletes, pompás cikket és hirt.

* A Cell-sörgyár sikere a mintavásáron. A mintavásár kiállítói között első helyen áll az egész országban ismert és általánosan becsült *Czell Frigyes és Fiai cég*, melynek csinos és izléses pavilonja körül ott lehet látni a kiállítás látogató közönség legjavát. A közönséget a Czell-sörgyár közkedvelt *világos Czell-söre*, a dupla maláta *Apát-söre* csábítja a pavillonhoz, melyre majdnem negyvenezer leít áldozott a gyár igazgatósága. A pavillonban a gyár nagyszerű sörtermékein kívül bor és a cég által gyártott likőrök is láthatók, a cég kolozsvári gyára azonban a kiállítás alkalmával a sörré fektette a fősúlyt, mint olyan termékére, amelyre valóban büszke lehet.

A kiállítás alkalmával szükséges írni erről a régi, közsmert és hatalmas vállalatról, mely 60 évvel ezelőtt létesítette első gyárát Brassóban. A komoly munka, a korrektség voltak a gyáralapítóknak a jelszavai s ennek köszönhetik, hogy ma Romániában első helyen állanak, hat sörgyára, szeszgyárai, likörgyárai, sör- és szeszraktárai ezer és ezer munkásnak nyújtanak biztos megélhetést. A cég székhelye és központja Brassóban van, a borközpontja Medgyesen. A kolozsvári üzemek, melynek izletes és zamatatos söreivel minden étteremben találkoznak, *Rau* igazgató vezet nagy szakértelemmel és hozzáértéssel. A technikai üzemet vezeti *Stotz Gusztáv* üzemvezető, e téren egyike a legkiválóbb szakembereknek.

Hirek az erdélyi színházakról.

Ujra játszik a nagybányai magyart színtársulat. A „Színház és Társaság“ megírta már, hogy Szabadkay József nagybányai színidirektor és a város között felmerült differenciák miatt a városi tanács határozata folytán ideiglenesen be kellett szüntetni a nagybányai magyar színelőadásokat. A megindult tárgyalások aztán arra az eredményre vezettek, hogy a színtársulat aug. 15-ig mégis maradhat s így az előadásokat már folytatják. A múlt hét, valamint ez a hét a jutalomjátékoké volt, amelyek után csütörtökön a színtársulat befejezik.

Román előadás a váradi színházban. A kolozsvári Román Nemzeti Színház igazgatósága átíratot intézett Bucico Coriolán dr. polgármesterhez s arra kéri a polgármestert: tegye lehetővé, hogy a jövő szezonban hetenként egyszer a kolozsvári román színtársulat tarthasson előadást a nagyváradi színházban. Az igazgatóság a tervet olyanképen gondolja megvalósíthatónak, hogy a társulat minden héten szerdán jönne át és este tartaná meg előadását. A vendégjátékok napján a magyar társulat délután játszana. Az új szerződés ügyét az ujjáalakítandó színtügyi bizottság fogja megtárgyalni. A választ csak az új színházi szerződés megkötése után

adhatja meg. A kérdést komplikálja, hogy a színészeti felügyelőség csak 25 estét kötött le a magyar színházaknál román társulatok részére, a hetenkénti átjárulás pedig negyvenen felüli estét jelent. A terv megvalósításnak nagyobb akadálya az utazás, mert néhány óra alatt ruhákkal és diszletekkel nem lesz könnyű dolog átmenni és visszajárni.

Az aradi színház szünete. A szinkör kapui e hét szerdáján bezárultak és megkezdődött a színészek nyári szünete. Az idény befejezése előtt az aradi színtársulat az aradi Baross-parkban nagy és jólsikerült népiünnepélyt rendezett. Rengeteg ember kereste fel a parkot, ahol nyílt színpad, kabaré, hangverseny és sok minden látnivaló szórakoztatta a közönséget. Az egyes sátrakban a színtársulat hölgytagjai és előkelő uriaszonyok szolgáltak ki. A nagy erkölcsi sikeren kívül kívül hatalmas sikere is volt a jólsikerült népiün-

A legszebb KIRÁNDULÓHELY az

„Erzsébet“ mulató

ahol jó bor és cigányzene mellett éjjel 2 óráig **színházi vacsora** kapható
Rápolti Jóska (Flekkénkirály) Tel. 13-64

nepélynek, amelynek jövedelméből a fizetési nehézségekkel küzdő színház tagjait segíezi.

Színészet Sepsiszentgyörgyön. Ungvári Miklós és most szervezett kiváló tagokból álló új társulata e hó 18-án kezdi meg előadásait Sepsiszentgyörgyön. Ungvári társulatának ez a város lesz az első állomása. Sarkady Gusztáv titkár már le is utazott a székely városba és a színi szezon megkezdésére megteszi a szükséges előkészületeket. A társulat tagjai 15-én este a szezon megkezdése előtt társulati gyűlést tartanak.

A temesvári német színészet botránya. Az erdélyi színházak, bár vegetálva, de élnek és működnek. De Temesvárt komplikálja a helyzetet a rendes színház hiánya. Leonard és Maximilian román társulata csak jelentős állami támogatással reuzált, Róna magyar társulata jelentős deficittel volt kénytelen a szezont megszakítani. A legrosszabbul, nyílt fiaskóval végződött a német szezon. Günther Ida német társulata már a kezdet kezdetén anyagi gondokkal küzdött és a felhalmozott napi deficit a sváb gazdagokat és tehetőseket szólította mentőakcióra, de ez sem sikerült. Ez a beteg gépezet az utolsó, a Beregi vendégszereplésével egybekötött bucsuelőadáson végleg szétrobbant. A tagok attól tartva, hogy Günther

Ida kielégítésüket elkerüli, feljelentéssel éltek. A rendőrség lefoglalta az esti pénztárt, hűszerketven lelt és kifizette a munkásokat, a még csedékes színészgázikat — és tovább nem futott. Következett a konfliktus a zenészekkel, akik 19.000 lelt követeltek. A rendőrség közvetítésével megindultak a tárgyalások, amik végül oda kulmináltak, hogy havi részletekben fizeti ki Günther a tagok igényeit.

*** Párisi divatkiállítás — díj-talanul.** Vasárnap 14-én, délelőtt 10 órától este 10-ig divat-kiállítást rendez „*Au Bon Gout*” a híres párisi és bucaresti cég, *Bárdos Jenő* üzletében, Fő-tér 4. szám alatt, ahova a cég állandó lerakatát adta. Amit *Páris* tulfinomult művészi izlése *anyagokban, színekben, létrehozott; toilletek, kabátok, selymek, szövetek, ruhadíszek, melyek a legújabb őszi-divat szencziói,* ezek mind látványosak lesznek *Bárdos* Crepe-letében, *Charmant, Char-neu-e, Chersec, Crepe de schina, Jorzeite, arany- és ezüst-selymek* — mindegyike 40—50 színben. Látványosságszámba menő estélyi-toilletek, kötött selyem holmik és ezer más cikk lesz kiállítva. Az árusítást *Bárdos 15-én kezdi meg.* Az árak meglepően *alacsonyok.*

HIRSCH ÖDÖN

rum- és likörgyára. Ajánlja rum- és likörkülönlegességeit. — Cluj, Calea Traian (volt Árpád-ut 42.)